І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 150. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 10-го СЕРПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 10, 1961 No. 150. VOL. LXVIII.

КАСТРО КОНФІСКУЄ ОЩАДНОСТІ ПОНАД 10,000 ПЕЗІВ

БІЙКА НА МІЖАМЕРИКАНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В УРУГВАЇ; ПРОТИВНИКИ КАСТРА ПРОТИ ЙОГО ДЕЛЕҐАТІВ

Гавана. — 8-го серпня ц. р. прем'єр Кастро повідомив через телевізію, що уряд сконфіскував всі ощадності понад 10.000 пезів. Офіційно пез стоїть нарівні з американським доляром, але в дійсності за 100 пезів платять по $14. Конфіскату банкових ощадностей оголошено після дводенної виміни старих пезів за нові. Ця виміна вже закінчилася, і кубинці дістали по 250 пезів нових грошей, а решта грошей зберігається в банках, і їх можна буде дістати при кінці тижня. Але тоді дістануть кубинці найбільше 1.000 пезів. Решту до 10.000 пезів будуть виплачувати ратами по 100 пезів і за ті гроші платитимуть по 3%. Ощадності понад 10.000 сконфісковано. Кастро заявив, що на цій конфіскаті потерпить не більше, як 3.000 кубинців. На думку Кастра уряд заробить на конфіскаті і зміні валюти коло 500 мільйонів пезів. В цьому зиску є ті всі пези, які були за кордоном і які втратили вартість після виміни. Кастро сподівається, що цей його крок припинить девалюацію пеза, який давніше рівнявся вартості американського доляря, а тепер за 100 пезів платять тільки $14. Кастро повідомив, що нові пези друкували в комуністичній Чехо - Словаччині, щоб капіталістичні держави не могли підробляти кубинської валюти. Давніше пези друкували в ЗДА і Великій Британії. Кастро хвалився, що зміну валюти переведено в найбільшій таємниці, і ніхто не міг перед виміною зробити якийсь бизнес із пезами, вимінявши їх перед тим на чужі валюти.

Одночасно в Уруґваї в Пуента дель Есте на Міжамериканській Економічній і Соціяльній Конференції прийшло до бійки після промови голови кубинської делеґації міністра промисловости майора Ернеста Ґевари, який гостро виступив проти ЗДА, оскаржуючи американський уряд в тому, що плянував вбити кубинського міністра оборони, Кастрового брата Равля. Кубинці, присутні на ґалерії, вороги Кастрового режиму гостро протестували проти промови Ґевари, називаючи її явною брехнею. Противники Кастра кричали „Нехай живе Куба! Смерть комунізмові!" Після того кубинські противники Кастра перемогли сторожу і старалися дістатися до Ґевари, але вкінці вдалося вартовим їх викинути з залі нарад, і бійка продовжувалася у реставраційній залі де національні кубинці заатакували секретаря кубинської делеґації. Один із кубинських демонстрантів, який є членом Демократичного Революційного Руху на Флориді в ЗДА, і який назвав себе Хозе Іґнаціо Раском, заявив під час того, як поліція виводила його зі залі нарад, таке: „Куба змагає до волі. Ми вже є втомлені цими брехнями". Ґевара заявив у своїй промові, що Куба не потребує допомоги від ЗДА, бо ця допомога — це новий крок до використовування природних багатств Латинської Америки. Куба дістане позику у висоті $450 мільйонів від комуністичних держав. Це, казав Ґевара, станеться впродовж найближчих 4-ох років. Ґевара заявив, що починається „нова доба в міжнародних відносинах, але вона проходить під знаком Куби, вільної країни, яка має право втримувати армію і нищити чужі армії, бо Куба має „народню армію", і спокійно чекає на нову атаку велетня, щоб її відбити". Майор Ґевара був 14-им промовцем на цій Конференції, яка розглядає проєкт президента Кеннеді економічної допомоги країнам Середущої і Південної Америки. На Флориду прибувають із Куби щораз то нові втікачі, між якими є всі верстви населення: фармери, робітники і рибалки. В перших місяцях після диктатури Кастра втікали з Куби багатії, а тепер роблять це і найбідніші кубинці. Часто прибувають вони з цілими родинами, забираючи з собою навіть собак і котів. На Флориду прибувають в малих човнах, де просять права азилю.

Президент підписав закони про фармерську програму і про Крайовий Парк в Кейп Коді

У вівторок дня 8-го серпня президент Кеннеді підписав у Білому Домі прийнятий Конґресом фармерський закон. На фото за Президентом (від ліва): сен. Аллен Дж. Еллендер, голова сенатської рільничої комісії, Оррен Стелі, президент Крайової Фармерської Організації, сен. Джордж Д. Алкен і Карл Брунс, президент Крайової Асоціяції Продуцентів Пшениці.

Вашинґтон. — 8-го серпня президент Кеннеді підписав компромісовий закон про фармерську програму, згідно з яким має бути зменшена фармерська продукція і збільшені фармерські прибутки, а 7-го серпня Президент підписав закон про Парк в Кейп Коді. Президент хвалив здібність цієї країни продукувати більше фармерських продуктів за допомогою меншого числа робітників, ніж це дістається в державах поза залізною заслоною. Ухвалений закон вимагає від фармерів, щоб зменшили продукцію пшениці на 10 відсотків, а за те дістануть відшкодування у висоті 45% вартости випродукованого зерна на цій площі. Фармери дістануть винагороду за ті акри, на яких вони не сіятимуть кукурудзи, кормового ячменю і насіння сорґум. 7-го серпня Президент підписав закон про організацію крайового відпочинкового парку в Кейп Коді в Массачусетсі. Цей Крайовий надбережний парк має мати 26,666 акрів над Атлантійським океаном. Президент заявив при підписанні цього закону: „Це є мудре використання наших природних ресурсів, і я є певний, що майбутні ґенерації американців будуть користати з цієї акції, якої доконали члени Конґресу". Це є другий надбережний парк після відкриття Крайового парку в Кейп Гаттерас в 1937-му році.

ВПЛИВИ НА БУДОВУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ ДОСЯГАЮТЬ $ 100,000; ЗАГАЛЬНІ ПОЖЕРТВИ ДОСЯГАЮТЬ $ 150,000

Ню Йорк. — Загальна сума пересланих до каси центрального Комітету Пам'ятника Шевченкові пожертв на будову пам'ятника Кобзареві України у Вашинґтоні досягла минулого понеділка, 7 серпня, суму 99,376.54 долярів, а загальна сума зібраних досі пожертв досягла 150.000 долярів — інформують з канцелярії Комітету. Першою громадою, що виконала приділену їй збіркову квоту й переступила її, було місто Боффало. Загальну суму зібраних і пересланих до каси Комітету пожертв піднесла до вже майже 100.000 долярів пересилка $12,273.75 зібраних пожертв з Филаделфії. Раніше з того міста переслано від трьох організацій та від приватних осіб $1,051.00, отож Филаделфія із загальною сумою пересланих досі пожертв $13,323.75 стоїть тепер на першому місці, перегнавши вже громаду Боффало, що прикладно переведеною збірковою акцією досягла і переслала до каси центрального комітету $10,057.46. Дальші слідують громади: Шикаґо ($6,-967.30), Дітройт - Гемтремк ($5,384.25), Міннеаполіс ($2,-703.26), Гартфорд ($2,460.00), Сиракюз ($2,233.41), Вунсакет ($1,851.55), Джерзі Ситі ($1,761.00, Нюарк ($1,740.00), Пассейк ($1,616.63), Трой ($1,553.00), Честер ($1,415.-10), Ню Гейвен ($1,432.00), Балтімор ($1,185.00), Бостон ($1,168.00), Трентон ($1,108.-71), Аллентавн ($1,018.80). Це ті громади, що вже переслали до центрального Комітету понад 1,000.00 долярів. За місяцями, найбільше грошей вплинуло до центрального Комітету в травні. Збірка, як відомо, почалася формально з початком березня ц. р., до кінця квітня до Комітету переслано $21,158.03. В травні вплинуло до Комітету $29,384.03, в червні $20,049.79 а в липні $14,968.44. Цілий ряд громад, між ними й більші, як Ню Йорк, Дітройт-Захід та інші, зголосили до Комітету вже поважніші суми збірок, які вони продовжують. Згідно із загальною оцінкою досі зібрано або зголошено понад $150,000.00 загальних пожертв на будову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні, отже вже більше ніж половину мінімально потрібної суми, яку обраховується на чверть мільйона долярів. Рівночасно з Комітету інформують, що вже в половині цього місяця здасться до друку перший список пожертв і жертводавців на будову пам'ятника, отже закликається всі місцеві Комітети, щоби найпізніше до 12-го цього місяця переслали до централі зібрані пожертви разом із списками жертводавців, щоб уникнути труднощів і непорозумінь. Так само закликається всіх громадян, що хотіли б бути на цьому першому списку жертводавців, щоб до того часу, 12-го серпня, переслали свої пожертви. Список буде проголошений на чотирьох сторінках окремої вкладки в наших газетах.

РАДА НАТО ПОТВЕРДИЛА РІШЕННЯ БОРОНИТИ ВОЛЮ БЕРЛІНУ

Париж. — 15 постійних представників членських держав Організації Північно-атлянтійського пакту (НАТО) вислухали в минулий вівторок 8-го серпня ц. р. понад одногодинне звідомлення державного секретаря Діна Раска про триденну конференцію міністрів закордонних справ ЗДА, Англії, Франції і Західньої Німеччини. Рада НАТО затвердила вповні рішення тих західніх міністрів щодо побільшення збройних сил НАТО в Европі та економічних санкцій, передбачених проти Східньої Німеччини й інших сателітів у випадку одностороннього підписання Хрущовим мирового договору з Східньою Німеччиною. Щодо стосування дипломатичних ходів збоку НАТО, то — за твердженням преси — не прийнято ніяких конкретних рішень тому, що ініціятива в справі нових переговорів про Берлін повинна вийти від Хрущова. Збільшення військових сил НАТО в Европі має охопити коло 80,000 додаткових вояків. Зокрема ЗДА забов'язались у випадку потреби перекинути 5 або й 6 нових дивізій до Европи та дві дивізії морської піхоти. В проголошеному офіційному комунікаті підтримується становище, що його зайняла конференція міністрів НАТО в Ослью в травні цього року в справах Німеччини й Берліну. Комунікат повторяє прийняту тоді засадничу постанову, що НАТО вважає за єдину розв'язку німецької проблеми — з'єднення Німеччини на базі вільних виборів на терені цілої Німеччини. Рада НАТО висловила тепер знову жаль, що з'єдинення Німеччини не посунулось ні на крок вперед. Що стосується „часто повторюваної погрози збоку Совєтського Союзу, що він підпише сепаратний мировий договір, то вони (міністри членських держав НАТО) потвердили постанови з деклярації із 1958 року, що відкликання Совєтським Союзом його договорів в справі Берліну не може в ніякому разі позбавити інші договірні сторони їхніх прав та звільнити Совєтський Союз від його зобов'язань" — кажеться буквально в оприлюдненому тепер комунікаті Ради НАТО.

Державний секретар Раск мав одногодинну нараду з генеральним секретарем НАТО д-ром Дірк Стіккером і понад одногодинну конференцію з французьким президентом Шарлем де Голем. Газети твердять, що предметом наради Раскна з де Голем був французько - туніський конфлікт за морсько - летунську базу в Бізерті, в Тунісії. На середу 9 серпня державний секретар Раск викликав до Парижу американських дипломатів з цілої Европи на спільну збірну конференцію. У четвер він полетить до Італії на побачення з перебуваючим там на феріях німецьким канцлером Аденауером та з італійським прем'єром Амінторе Фанфані.

ЗДА викінчили ракету, що зможе піднести на два рази важчу кабіну від тієї, в якій летів Тітов

Саннівейл, Каліфорнія. — Представники Об'єднаної Технологічної Корпорації заявили, що викінчується будову такої сильної ракети, яка зможе піднести в космічні простори на два рази важчий тагар від тієї кабіни, в якій летів довкола Землі совєтський космонавт Г. Тітов. Коли ця ракета буде готова, то ЗДА зможуть випустити ракети довкола Землі ваги від 2.500,000 до 3.000,000 фунтів, і ті ракети зможуть везти кабіну, що важитиме 20.000 фунтів. Для порівняння треба зазначити, що Тітов користувався кабіною ваги 10.430 фунтів. Першу частину цієї американської ракети вже з успіхом випробували, незабаром мають відбутися випробування дальших частин цієї ракети. Це має відбутися в половині цього року. Ця сильна ракета буде готова аж в 1962-му році.

Ґолдвотер пропонує таку стратегію, щоб ЗДА виграли холодну війну

Вайт Сулфур Спрінґс, Вест Вірджінія. — Сенатор республіканець Беррі Ґольвотер, промовляючи на річних зборах Стейтового Адвокатського Товариства, заявив, що ЗДА можуть напевно виграти так звану „холодну війну", коли тільки застосують властиву і загальну стратегію в цій війні. Голова Сенатської Комісії Закордонних Справ сенатор Дж. В. Фулбрайт не вірить в те, щоб можна було виграти холодну війну, і тому ЗДА мусять жити в коекзистенції із ворожою комуністичною ідеологією, яка користується всіми засобами, щоб нас розторощити. На думку сен. Ґолдвотера не треба боятися риску в цій холодній війні та треба вживати арґументів сили, бо це є єдині засоби до того, щоб здобути „політичну перемогу в холодній війні". Сенатор Ґолдвотер заявив: „Правдивої війни може не бути тільки тоді, коли виграємо „холодну війну".

Відбудеться нова сесія Генеральної Асамблеї ОН для справи Бізерти

Об'єднані Нації. — Група азійсько-африканських держав в Об'єднаних Націях, зібравши до понеділка цього тижня 35 підписів свого бльоку і три інші підписи — Куби, Бразилії і Юґославії — зголосила просьбу до Генерального Секретаря ОН на скликання надзвичайної сесії Генеральної Асамблеї для Французько - туніського конфлікту за морсько-летунську базу в Бізерті. 9 комуністичних держав зголосили окремо внесок у тому самому характері. До цієї просьби предналась теж Арґентина і Венесуеля, так, що бракує тільки одного підпису до потрібного числа 50 задля формальної важности такого внеску. Тому й не скликано сесію негайно, до 24-х годин, а вона відбудеться, мабуть, впродовж найближчих 7-10 днів. Гострий конфлікт за Бізерту існує від 19 липня ц. р., коли-то тунісці острілялн французький літак, який злегковажив туніську заборону летіти над територією Тунісії, а французи у відплату зайняли збройною рукою місто Бізерту, при чому згинуло 600 тунісців. Американська й англійська дипломатії стараються узгіднити з французами і тунісцями плятформу для безпосередніх переговорів, щоб виминути публічну сесію Генеральної Асамблеї, яку використають комуністи для своєї пропаґанди й атак проти всього Заходу.

Секретар скарбу не передбачає збільшення податків в найближчому році

Вашинґтон. — Секретар скарбу Даґлес Діллон вислав листа до голови Палатної Комісії Способів і Засобів, в якому заявив, що, згідно з його передбаченнями, не треба буде збільшувати прибуткові податки у фінансовому році, що почнеться 1-го липня 1962-го року. Діллон сподівається збалянсувати федеральний бюджет в найближчому фінансовому році. Передбачають, що дефіцит у фінансовому році, що почався 1-го липня ц. р., винесе $5,300,000,000. В 1963 році можна буде збалянсувати бюджет, якщо політична ситуація не погіршиться і внаслідок цього не треба буде збільшувати видатки на оборону. Діллон сподівається, що збільшена продукція спричинить зріст прибуткових податків, і державна скарбниця зможе зрівноважити видатки з прибутками.

Тітов твердить, що він мав змогу керувати своєю космічною кабіною

Москва. — Майор Герман Тітов, який — згідно з офіційними совєтськими повідомленнями — відбув лет навколо Землі в космічній кабіні „Восток II" і приземлився успішно в ближче невизначеному місці Сибіру — був привезений до Москви у вівторок дня 8 серпня і виступив там на пресовій конференції з описом своєї подорожі. Інформуючи присутніх про те, як він почувався і що він бачив під час свого лету, майор Тітов твердив, що він мав змогу керувати своєю кабіною не тільки під час її лету космічними просторами, але й під час її приземлення. Тітов заявив, що в час керування кабіною він мав можливість спрямовувати свій екіпаж в кожному напрямку, як справжній пілот, почуваючися дуже добре, але не подав, в яких періодах свого 25-годинного лету він виконував контролю над своїм космічним екіпажем і як летів цей екіпаж у той час, як він — згідно з офіційними заподаннями — спав цілих сім і пів годин, Водночас із цим Тітов заявив, що він керував своїм екіпажем також під час його приземлення на „свіжо зораній ріллі", але ж знову не поінформував, де відбулося це приземлення. Виявлені Тітовим враження подорожі космічними просторами були дуже захоплені, але в основному вони не відрізнялися нічим від таких же вражінь, що з ними поділився з представниками преси попередник Тітова — Юрій Ґаґарін.

Східні німці відповіли на промову Хрущова — масовою втечею на Захід

Берлін. — Безпосередньою реакцією німців із Східньої Німеччини на понеділкову бундючну промову Хрущова в справі Німеччини й Берліну була масова втеча до Західнього Берліну та частинно навіть безпосередньо до Західньої Німеччини. У вівторок 8 серпня ц. р. зареєструвались в біженецьких реєстраційних пунктах Західнього Берліну за останніх 24 години докладно 1,741 особа — люду різного віку, статі і професій. Від суботи пополудня хвиля східньо-німецьких втікачів досягла цифри 5,009 осіб. Всі одностайно подають за причину своєї втечі — острах, що внедовзі Східня Німеччина і Східній Берлін будуть цілком відрізані від західнього світу щільною залізною заслоною. Число втікачів збільшилось теж в міру того, як комуністичний поліційний апарат натискає на східніх німців, щоб вони залишились, зріклися праці в Зах. Берліні чи виявляли більшу ревність у своїй праці. Наслідком різних шикан збоку комуністичного режиму буває здебільша втеча не тільки безпосередньо переслідуваного німця, але й цілої його родини. Щоб не викликувати підозри в поліціянтів на контрольних пунктах, члени біженецької родини розпорошуються і втікають окремо та стрічаються в умовлених пунктах в Західньому Берліні і потім вже спільно відбувають дальшу мандрівку. Західньо - берлінська міська адміністрація лякається, що прийдеться приміщувати втікачів по приватних домах, бо перехідні станиці для втікачів переповнені. Так само західньо-німецький уряд гарячково наставив апарат, що приймає втікачів і приміщує їх на працю й приділяє помешкання — на збільшене число втікачів.

В Ню Йорку відбудеться Конвенція Ліґи Української Католицької Молоді ЗДА

Ню Йорк. — В четвер, дня 10 серпня почнеться тут і триватиме до 13 серпня 23-я річна Конвенція Ліґи Української Католицької Молоді ЗДА. Програма Конвенції передбачає крім пленарних і комісійних зібрань теж низку розвагових імпрез — танковий вечір, оглядини міста й околиць та великий баль, що відбудеться в суботу 12 серпня. Учасники конвенції братимуть теж участь у спільних Богослуженнях і св. Причасті. В суботу 12 серпня відбудеться урочистий бенкет, що на ньому головним промовцем буде д-р Лев Добрянський, професор економії в Джорджтавнському університеті та голова Українського Конґресового Комітету Америки. Тостмайстром бенкету буде п. Едвард П. Оринкавич. В неділю 13 серпня о 2.30 год., по полудні відбудеться також концерт, що в ньому візьмуть участь, крім українських танкових ансамблів, відомий артист Йосип Гірняк, та піяніст Андрій В. Шуль. Цьогорічна Конвенція Ліґи Української Католицької Молоді ЗДА буде присвячена вшануванню пам'яті пробудника Галицької Землі о. Маркіяна Шашкевича в 150-річчя його народин. Духовним опікуном Ліґи є Впр. о. О. Засійбіда і її головою п. Й. Т. Гураль. Відбудеться конвенція в приміщеннях готелю Генрі Гадсон при 353 Вест 57-ій вулиці в Ню Йорку.

Наближується кінець судової розправи проти Адольфа Айхмана

Єрусалим. — Судова розправа проти нацистського злочинця Адольфа Айхмана, яка почалась ще 11 квітня ц. р., і була перервана два тижні тому з приводу недуги одного з суддів, відновилась в минулий вівторок в своїй останній стадії. Її виповнить резюме генерального прокуратора Гідеона Гавзнера та промова оборонця, д-ра Роберта Серваціюса. На початку своєї промови в минулий вівторок прокуратор назвав Айхмана „вбивником і брехуном" та зажадав кари для Адольфа Айхмана за всіма 15 точками акту оскарження, відкидаючи оборону в будьякій з отих точок. Адольф Айхман щоправда дуже вперто за ввесь час розправи твердив, що він не мав вирішного голосу в справах протижидівської політики нацистського режиму, що він навіть не був антисемітом, що ніколи нікого не вбив і був тільки виконавцем волі своїх зверхників,

В АМЕРИЦІ

● Ролю „Білого Дому" на морю виконував би довгий на 677 стіп воєнний корабель „Нортгемптон" на випадок, якщо ворожа атака знищила б комунікаційні осередки на американському суходолі. „Нортгемптон" є сьогодні найбільшим зосередженям комунікаційних засобів і з нього можна при допомозі радія, записів на віддаль (телетайпу), телевізії та різних електронічних апаратів сконтактуватись та порозумітись практично з кожною урядовою чи військовою американською частиною в самій Америці і в світі. В недавній пробі вислана з того корабля вістка облетіла світ упродовж не повних двох секунд.

● „Базуку" проти літаків дістануть швидко американські вояки. Нова зброя називається „червоне око" (Редай) та подібна до тієї „ручної гармати" — базуки, що нею американські вояки нищили ворожі танки. „Червоне око" важить тільки 18.2 фунта, і з нього стріляє вояк з будь-якої позиції. „Червоне око" вистрілює малі ракети ,що летять за спаленим газом літака, вдаряють в проводи, що видалюють той газ та експльодують. — Департамент оборони вже зажадав від Конґресу 25 мільйонів долярів на продукцію тієї нової зброї.

● 1,200 псів, головно німецьких вівчарів, купить американська Армія ще до кінця цього року та вишколюватиме їх для охорони американських військових і авіяційних баз. 400 тих чотириножних вояків виконуватиме службу в Европі.

● 86 відсотків з усіх 53 мільйонів американських родинних домів має телевізійні апарати, з того понад 10 відсотків мають по два або більше таких апаратів — виказує, між іншим, останній перепис населеня з 1960 року.

● Сотні кубинських втікачів з-під режиму Кастра до Америки повертають назад чеки, що їх одержали від урядових, міських та приватних допомогових аґенцій, вияснюючи, що вони мають працю та пропонують переслати допомогу тим, що її потребують більше від них. Понад 25,000 долярів такої допомоги повернули вони по кінець липня ц. р.

У СВІТІ

● Большевики замовчують прізвища вчених і техніків, які сконструювали обидві ракети, що ними два совєтські астронавти облетіли світ. Коло 7,000 науковців і техніків дістали з цього приводу різні нагороди, але прізвища всіх їх засекречено, щоб „ ворожі аґенти не зазіхали їх життя і здоров'я".

● Подорожі довкола Землі — твердить совєтський професор медицини Борис Клосовскій — будуть використовувані для продовжування людського життя. Він висловив думку, що в майбутньому лікарі записуватимуть в деяких випадках недужим — відбути космічну подорож для реґенерації клітин. Своє твердження російський лікар спирає на досвіді з майором Юрієм Ґаґаріним, який нібн вернувся з своєї подорожі довкола Землі у кращому стані здоров'я, аніж мав його передтим.

● У Будапешті сталась в минулу неділю летунська катастрофа пасажирський літак мадярської летунської компанії, американського типу „Дакоти", зачепив за дах дому в густо-замешкалій дільниці міста і впав до саду позаду дому. Згинули всі 20 пасажирів і чотири члени залоги. Мадярські газети твердять, що інших жертв не було.

● Мешканці Східнього Берліну, які працюють в західній вільній частині міста і дістають там частину платні в західних та частину в східніх марках, мусять надалі платити комірне в західніх марках які мають п'ятикратну вартість східньо-німецької валюти. А тому, що ті німці бояться взагалі привозити з Західнього Берліну гроші й досі відразу купували за них різні товари, кращі за ті, що є в Східній Німечині, то вони опинилися у великому клопоті. Внаслідку — сотні таких східніх німців або зголосились на працю в Східній Німеччині, або — втікають на Захід.

● В столиці Індії Ню Делі 10-річний Пітер Ґалбрейт, синок американського амбасадора Джана Кеннета Ґалбрейта мав в саду амбасадорського палацу дуже ризиковну пригоду, коли разом з своїм молодшим братіком напоровся на дві — кобри. З цієї нагоди газети згадують, що през. Кеннеді обіцював малому Пітерові, який не хотів їхати з батьками до Індії, що перед ним відкрилась перспектива побачити різні звірята — від слона до кобри. Обіцянка здійснилась, але могла мати дуже прикрі наслідки.

● Антоніо Ордонеза, 28-річного славетного еспанського матадора, молодого приятеля померлого недавно американського письменника Гемінґвея, важко поколов в минулу неділю рогами бугай на арені змагань в Малязі. Раненого матадора перевезли літаком до шпиталю в Мадриді, де піддано його операції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Політика впертости

Нота Хрущова з минулого четверга у відповідь на західні ноти в справі Німеччини й Берліну, його заяви в цій справі в розмовах з Джаном МекКлоєм і італійськими державними мужами та, врешті, велика промова, виголошена в минулий понеділок через радіо - телевізійну сіть, всі ці останні виступи большевицького диктатора виявляють ту прикметну йому рису, яка могла б послужити за приклад західнім державним мужам: впертість у змаганні до своєї мети. Не зважаючи на рішучу неґативну поставу західнього світу до вимоги міжнародного леґалізування маріонеткованої східньо - німецької комуністичної „держави" та зліквідування прав західніх держав в Західньому Берліні, Хрущов раз-у-раз повторює цю вимогу й не поступається в цьому ні на один крок. Від проголошення цього свого пляну в листопаді 1958-го року Хрущов постійно, вперто й послідовно підтримував той плян, ставляючи його раз-у-раз в ультимативній формі. Під час розмови з президентом Айзенгавером у Кемпі Дейвіда 25-27 вересня 1959-го року, Хрущов відкликав свої ультимативні погрози, промостивши цим шлях до конференції „на вершинах", але 16-го травня 1960-го року зірвав ту конференцію і завернув назад до становища, сформульованого Андреєм Громиком на невдачній конференції міністрів закордонних справ у Женеві в травні 1959-го року

Таким чином вже близько три роки тому Хрущов створив Берлінську кризу, визначивши леґалізацію Східньої Німеччини, затвердження поділу Німеччини й включення Західнього Берліну в совєтську сферу впливів як найближчий етап походу комунізму на Захід. У своїй понеділковій промові Хрущов, адресуючи її на адресу азійсько - африканських країн та всіх наївних у широкому світі, заклинається, що той його німецько - берлінський плян має тільки мирові та благородні цілі, без найменших користолюбних тенденцій. СССР, мовляв, не зискає ніякої території, кордони не будуть змінені, Західньому Берлінові не станеться найменша шкода, нічого, мовляв, насправді не зміниться, а тільки буде створена „міжнародна ґарантія" проти нового „Дрангу нах Остен" Західньої Німеччини. І тому Хрущов знову закликає західні великодержави погодитись на той його плян, знову погрожуючи, що у випадку відмови — він підпише із східньо - німецькими комуністами сепаратний мир, анулює всі договори щодо Берліну, які підписано між західніми державами і СССР в часі останньої війни і після неї, та перестерігає проти порушування „суверенних" прав Східньої Німеччини над шляхами комунікації Берліну. Ці шляхи — каже Хрущов — не будуть обмежені ні спутані, якщо „тільки" західні держави безпосередньо підпишуть відповідні умови з Східньою Німеччиною, як суверенною державою, себто — іншими словами — якщо вони бодай таким чином визнають східньо - німецьку комуністичну державу та залеґалізують „навіки" поділ Німеччини.

Західні коментатори визнають за Хрущовим ту прикмету впертости, яка є найкращим засобом, щоб втомити противника, спопуляризувати свою вимогу, закріпити її в публічній опінії, призвичаїти до неї прихильників і противників та остаточно таки добитись її виконання. Але в даному випадку гра Хрущова може не вдатися тому, що вона йде за велику ставку. Насправжні совєтські цілі тут надто виразні, щоб можна прикрити їх брехливою пропаґандою. Захід занадто ясно здає собі вже справу з того, що згода на тривкий поділ Німеччини, визнання східньо - німецької комуністичної держави та зречення з прав 2.200.000 західніх берлінців було б смертельним ударом для режиму в Німецькій Федеративній Республіці, було б банкруцтвом Північно-атлантійського союзу і не тільки морально-політичною, але й насправді військовою капітуляцією Заходу. І тому Захід мусить протиставити Хрущову ту саму впертість у відкиданні його німецько - берлінського пляну, як Хрущов її проявляє в його форсуванні. Коли ж Хрущов не заверне, то він свідомо доведе до тієї нової війни, якої ніби так не хоче.

З духом часу

Понеділковий виступ секретаря скарбу ЗДА Даґлеса Діллона під час міжамериканської економічної і соціяльної конференції міністрів фінансів двадцять й однієї держави, що відбувається тепер в курортній місцевості Пунта дель Есте поблизу Монтевідео в Уруґваю, зокрема з'ясована Діллоном американська програма допомоги для південно-американських держав, доводять, що З'єдинені Держави Америки зрозуміли вимоги сьогоднішнього переломового часу й у своїй політиці в Західній гемісфері кермуються не інтересами теперішніх урядів чи режимів, ані теж інтересами панівних кляс тих країн, але тільки конечністю сприяти економічному розвиткові південноамериканських країн і поправі соціяльного становища населення, зокрема піднесенню його добробуту та культурного рівня.

Справа не в тому, що ЗДА заявили готовість давати матеріяльну допомогу південноамериканським країнам в їх економічній розбудові, організуючи власними як теж засобами інших вільних країн широку і довготривалу — бо на протяг цілих 50 років — акцію публічних і приватних інвестицій до суми двадцять більйонів долярів, уділюваних у формі низькопроцентових чи безпроцентових позик, ані теж у бажанні ЗДА взяти активну участь в піднесенні південноамериканської індустрії і сільського господарства. Головна вага цієї американської програми допомоги, що її американські офіційні чинники визначають, як „альянс для проґресу" — союз для поступу, лежить у тих принципах, на базі яких має бути здійснювана ця програма допомоги ЗДА і вільного світу для відсталих з економічного та соціяльного погляду країн Західньої гемісфери.

Виходячи із основного принципу, висловленого президентом Кеннеді, що ЗДА готові подавати допомогу усім, хто готовий сам собі допомогти, Даґлес Діллон підкреслив у своєму виступі, що ЗДА будуть підтримувати „героїчні зусилля" південно-американських народів і їх урядів приспішити господарський і соціяльний розвиток з допомогою таких цілком конкретних заходів, як земельна реформа, значить приділення землі малоземельним і безземельним селянам, низькопроцентові позики для селян і дрібних підприємців, поширення освіти, зокрема боротьби з неписьменністю, будівництво житлових домів і встановлення широкої здоровної опіки. Особливо вимагав Діллон уведення справедливої й ефективної системи оподаткування, значить, щоб податками були обтяжені в першій мірі заможні верстви населення. Висловлюючи такі вимоги, Діллон підкреслив, що здійснення їх не буде легке і що воно вимагатиме не раз далекойдучих змін в цілій державній і соціяльній системі.

Важливість і далекосяжність з'ясованих Діллоном принципів усвідомили не тільки прихильні до ЗДА учасники конференції, вітаючи їх рясними оплесками і заявами підтвердження, але збагнув їх справді проґресивну суть також і ворожий до ЗДА представник кубинського „революційного" режиму Ернесто Ґевара. Не маючи можливости опонувати чи й протестувати проти слушних і справедливих принципів американської програми допомоги, зокрема проти вимаганих ЗДА реформ у соціяльній ділянці, Ґевара вийшов під час цих оплесків демонстративно із залі нарад. Цим своїм виходом підкреслив він, що для „революційного" режиму Кастра, як і для міжнародного комунізму корисніше існування злиднів і незадоволення серед народів Західньої гемісфери, як пропонована З'єдиненими Державами Америки вимога перетворити південноамериканську „революцію збільшених сподівань" у „революцію все більшого задоволення".

Заяви признання репрезентантів Південної і Середньої Америки для принципів і позиції ЗДА, з одного боку, як і демонстративний вихід кубинського представника з другого, доказують, що ЗДА зрозуміли вимоги і потреби сьогоднішньої революційної доби і йдуть з духом часу у своїй акції, спрямованій в основному на утривалення миру й безпеки Західньої гемісфери.

Яр. Курдидик

МІЖ МИРОМ І ВІЙНОЮ

Ще до зустрічі президента Кеннеді з Хрущовим у Відні, політична опінія світу дуже поважно брала до уваги можливість „льокалізації" напруження між Сходом і Заходом дипломатичними засобами. Сьогодні, після останньої заяви президента Кеннеді всі ці дипломатичні засоби відійшли немов би в тінь, а слово почали забирати чільні військовики. І так, ми були свідками дуже знаменних заяв американської генераліції, а між ними були такі світочі, як генерал МекАртур, Тейлер, Норстед й інші. Їхні завваги, заяви і становища почала по свойому насвітлювати американська й закордонна преса, і всі ці голоси можна б звести до одного спільного знаменника: Совєтський уряд, або точніше Хрущов, а за його впливом члени т. зв. „Варшавського пакту" заявляють, що вони підпишуть сепаратний мир із Східньою Німеччиною і що до кінця цього року альянти будуть примушені забратися з Берліну, або визнати цей маріонетковий большевицький уряд і з ним договорюватися про дальше майбутнє.

Комуністичний бльок заявляє теж, що він не буде в'язатися будь-якими постановами Об'єднаних Націй і поступатиме так, як це уважатиме за відповідне й найкорисніше для себе. У висліді такого становища, що аж ніяк не вказує на примирливість ані збоку Сходу ані теж Заходу, висовується далеко поширений засяг приспішеної мілітарної підготовки, що не обмежуватиметься вже до самого Берліну, а свою акцію охопить дослівно ввесь світ.

Багато військових коментаторів вважають, що коли б прийшло до війни за Берлін, то це не буде льокальна війна за самий тільки Берлін, а війна нуклеарно - ґльобального засягу. Простіше кажучи, — мілітарна політика Заходу на сьогодні така, що кожний спалах воєнних дій у Берліні потягне за собою у вир війни дослівно всі континенти. Теперішнє напруження можна б схопити у такі, приблизно, точки:

1) Як виходить, головна баталія між воєнними силами Сходу й Заходу готова розіґратися головним чином в Европі, у типічно найгустішому мілітарному зосередженню, а не на іншому континенті.

2) Під сучасну пору сили вільного світу є в рішучій і абсолютній перевазі у відношенні до сил комуністичного бльоку, з якого аспекту їх не розцінювати б — економічного, потенційно - людського, звичайного або теж нуклеарного узброєння.

3) На випадок евентуального зудару, збоку Заходу йтимуть намагання, щоб воєнні дії обмежити по можності до звичайної зброї, хоч з другого боку, переходиться до протилежної можливости — зараз же на самому початку використати всі можливі види нуклеарної зброї, від малої, тактичного порядку, аж до водневої бомби включно.

Це факт, що Совєтський Союз зі своїми сателітами має тепер більше готових дивізій, ніж ЗДА і їхні альянти в Европі. Але саму перевагу суходільних військ не можна брати до уваги та розглядати за основний і вирішний фактор. Вони можуть бути великим балястом у маневруванні ними, зокрема, коли взяти до уваги, що Захід має кілька постійних атомових баз, а їх доповнюють і рухомі (авіоносці і атомові субмарини) так, що на випадок, коли б тільки розпочалися воєнні дії, з них готова піти така сконцентрована атака, яка може цілком спаралізувати ворога назовні і внутрі.

Можливість обмеження евентуальної війни до т. зв. льокальної, береться у вищих мілітарних кругах Заходу під сучасний мент може ще найменше до уваги. Поруч велетенської галасливости, що їх намагається і хоче зробити Хрущов найновішим осягом другого большевицького астронавта Тітова, як теж і новою партійною програмою в якій він обіцяє своїм підданим утопійний рай на землі, він здає собі однак справу з того, що на випадок початої чи спровокованої ним війни у добі атомової зброї не можна буде „обмежити" її і що він, хоч і може нанести чимало шкоди вільному світові, але у першу чергу знівечить комуністичний центр у Москві. Можна припускати, що червоний диктатор здає собі з цього справу і, зустрівшись з рішучістю Заходу, намагатиметься добитись своєї мети „мирними засобами", новими конференціями і зустрічами. І, як виходить з останніх повідомлень, у західніх політичних колах є тенденція, щоби переговорювати. Треба сподіватися, що на цей раз Захід послухає одного із своїх коментаторів, який пише: Переговорювати — чому б ні, але з пістолею в руці і телефонічною слухавкою при вусі, що пов'язувала б нашу комісію безпосередньо з командуванням стратегічних бомбовиків.

Шоста американська фльота знаходиться постійно в стані поготівля

Лондон. — Віце-адмірал Дейвід Л. МекДоналд, від половини липня ц. р. командант Шостої американської Фльоти на водах Середземного моря, прибув до Лондону на нараду з командантом американських морських сил в Европі адміралом Г. П. Смитом. Він заявив, що нові військові розпорядження Вашинґтону у зв'язку з Берлінською кризою не стосуються 6-ої Фльоти, бо вона постійно перебуває у стані бойової готовости. Шоста Фльота складається з кругло 50 морських одиниць, в тому 200 літаків і 30 тис. моряків. Між військами, призначеними для висадних операцій, є 2.000 морських піхотинців. Три літаконосці мають бомбардувальники, здатні для перевожения також атомової зброї. Поруч із ними два кружляки і коло 20 нищильників становлять осередок того могутнього морського з'єднання, яке має теж власні нафтоналивні кораблі, власні плаваючі варстати й постачальні кораблі, так, що Шоста Фльота може перебувати на широких водах без обмеження часу. Джетові й турбомоторові бомбардувальники Шостої Фльоти мають засяг понад 1.000 миль, ото ж можуть від сторони Середземного моря загнатись далеко вглиб Совєтського Союзу.

М. Міллер (Мюнхен)

АРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ

Нещодавно відбулася видатна подія на фронті української культури. Появилася в світ монументальна монографія проф. д-ра Ярослава Пастернака „Археологія України". Автор її — один з найвидатніших українських археологів - дослідників далекої минувшини України та її народу. Студіював він на Львівському, а тоді Празькому університетах, де був учнем славнозвісного слов'янського археолога і доісторика Любомира Нідерле. В своїх працях Я. Пастернак належить до европейської позитивістської школи, що характеристична становленням на перше місце пам'яток матеріяльної культури з їх глибоким вивченням та аналізою. Усуспільнення та висновки цієї школи скупі та обережні.

Тому праця проф. Я. Пастернака реалістична, позбавлена ризикованих припущень, не досить обґрунтованих висновків, політичних потягнень і патріотичної фразеології. Ці характеристичні риси праці високо підносять її науковий характер та наукове значення. Автор на протязі всього свого викладу виявляє велику об'єктивність і ніде не заходить в полемічний запал, навіть цитуючи діяметрально протилежних йому по своїх поглядах совєтських авторів, від яких бере лише факти, що не викликають сумніву, не дотикаючись самих осіб з їхніми політичними тенденціями. Ця об'єктивність та безсторонність автора є однією з найвищих якостей праці і підносить її на високий науковий рівень.

Автор праці, проф. Я. Пастернак, народився в Західній Україні і все своє життя, ще дома, присвятив вивченню її далекої минувшини. Він не тільки брав участь, з доповідями, у міжнародних археологічних з'їздах, вивчав матеріяли по музеях, збирав та студіював усю відповідну літературу, а що найголовніше, сам довгі роки переводив польові дослідження та розкопи. Свої праці проф. Я. Пастернак друкував в мовах українській, польській, чеській, німецькій та англійській Цим він багато причинився до популяризації в ширшому закордонному світі відомостей про минувшину України.

Наприкінці його „Археології України" наведено список коло 40 його ж більших наукових праць. З них найважливішою являється велика монографія „Старий Галич", якою користуються сьогодні теж чужомовні археологи, в першу чергу совєтські, при чому завжди замовчують прізвище автора.

„Археологія України" являє собою наслідки та підсумки всього життя й настирливої наукової праці автора і всіх його попередніх праць та публікацій. Це є справді довічний пам'ятник авторові, який переживе не тільки автора і його покоління, але буде чинним і матиме тривке значення і вартість.

Працю в цілому написано добірною українською мовою і досить популярно, без будь-яких штучних наукообразних побудов, що робить її приступною не тільки для фахівців, але й для найширших кіл української інтеліґенції. Проте це ніяк не знижує її високого наукового рівня і від неї — як бджоли з квітів беруть мед — кожен читач може взяти, що йому найцікавіше.

Особливе признання належиться українським громадським діячам і патріотам, що створили Видавничий Комітет, який зробив можливим вихід у світ такої величезної праці та ще в такому люксусовому в поліграфічному відношенні виданні. Головою того Комітету був проф. З. Зелений, членами — П. Глібович, Б. Гошовський, Е. Думин, Я. Козловський, Я. Лаптута, І. Лучків, С. Паладійчук, В. Ревуцький, Я. Розумний, Я. Спольський та Б. Стебельський.

Книга має розмір великої 8-ки (17 х 25.5 цм.). Обкладинки книги грубі, дерматинові з золотим витисненням. В книзі 791 сторін, 18 вклеєних мап, 4 кольорові таблиці, 21 портретів більш відомих українських археологів, коло 40 мап і плянів в сторінку і в тексті і коло 800 прекрасно зроблених рисунків кресленників та фото в тексті, які в археологічних працях творять з текстом нерозривну, взаємно доповняючу себе цілість. До тексту додається 2.445 приміток та посилок, наводиться та використовується понад 500 дослідників та авторів. Також наводиться до 400 рекомендованих по розділам праць в мовах українській, польській, російській, німецькій, французькій та англійській. До тексту додано резюме в англійській та німецькій мовах.

В своєму вступному слові автор цілком слушно пише, що окремі праці з праісторії України почали з'являтися вже від кінця минулого сторіччя, але вони дотикалися лише окремих теренів та земель України. Крім того, тоді археологія ще не стояла на такому високому рівні як тепер, тому всі такі окремі нариси мали значення лише попереднього накопичення матеріялу. Тому єдиного, повного уявлення про перед — та ранню історію України вони не давали. Це й було для автора одним з найбільших поштовхів для написання його великої праці — першої перед — та ранньої історії України. А далі необхідно було „виправити різні тенденційні замовчування, викривлювання, однобічне насвітлення явищ, а то й фальшування історичних фактів в некорисить українського давноминулого в совєтських, а вслід за тим і чужомовних археологічних працях".

Побудова книги зроблена за схемою загально прийнятою в археологічних працях синтетичного характеру. Після вступних відомостей про археологію як історичну науку, йде цікавий і дуже важливий розділ „Історія археологічних досліджень в Україні". Ця історія починається від княжої доби, коли вже почали уперше звертати увагу на випадкові знахідки речей матеріяльної культури. Це велика тема і на неї можна написати окрему монографію, але автор на 13 сторінках подає в стислому викладі всі основні моменти, що належать до цієї теми. Не пощастило дістати хіба лише один портрет такого видатного українського археолога і патріота, яким був М. Рудинський у Полтаві. Далі автор переходить до такого ж вступного розділу — „Історія життя на землі". В цьому розділі подаються основні відомості з історії землі, особливо четвертого періоду в Східній Европі, поява та поступовий розвиток найдавніших людей.

Далі йде вже виклад основної, синтетичної частини праці, переходячи через кам'яну, бронзову, залізну та ранньо-слов'янську добу по княжі часи. Крізь всі ці періоди первісної, ранньої та середньої історії України вела автора провідна думка — етногенеза українського народу та право жити вільним життям на своїй споконвічній землі. Цю основну частину праці написано з великим знанням матеріялу та з притягненням і використанням майже всіх відомих досі джерел. Відповідну наукову літературу використано аж до 1959-го року.

Заторкнені автором проблеми є добре пояснені, описи пам'яток добрі і вичерпні, конструкція цілости проста і ясна. Важко тут входити в по-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Роман Лисняк

За конференцію для розгляду спортової проблематики

Якщо не помиляюся, то на цей рік припадають Загальні Збори Української Спортової Централі Америки і Канади. У зв'язку з цими зборами пропоную відбути одноденну конференцію, присвячену нашій спортовій проблематиці.

Сьогодні наш спорт у вільному світі стоїть на роздоріжжю шляхів. Вибір одного з них може рішати про „бути або не бути" нашого спорту. Як усім дуже добре відомо, футбол домінує на нашій спортовій сцені, витворюючи ряд трудних проблем для себе і рівночасно диктує існування, чи радше неіснування інших родів спорту. Багато в цій домінації футболу в його теперішніх зарисах є позитивного, але на жаль, також нимало неґативного. Розгляд цієї складної проблеми і відповідні резолюції, що розкладали б вартості на їм відповідні місця, були б одною з точок на цій конференції. Очевидно, що така конференція не звузилася б до розгляду „футбольних болячок", бо ми вже мали спробу „футбольної конференції" на початку цього року, що, як тепер бачимо, не дала жадного результату. Одначе, коли мова про прямування футболу, то хоч би деякі наші клюби не додержувалися відповідних рекомендацій, то щонайменше загал буде поінформований і зможе сам оцінювати поступування поодиноких клюбів.

Перегляд розвитку українського спорту на еміґрації, його перспективи і завдання у світлі загальної української справи, обговорення метод праці для розгорнення і поширення фізкультурної праці, спортовий архів, спортовий орган — ось декілька на швидку руку взятих предметів для конференції.

Я вірю, що скоріше чи пізніше ми возьмемося за розгляд наших спортових проблем. Чим скорше — тим краще.

Успіх такої конференції в першу чергу залежав би від основної підготовки, добору відповідних доповідачів. Дискусія „пенелем" також причинилася б до всебічного обговорення питань і до репрезентації різних поглядів. Без зайвого пієтизму стверджуємо, що Ню Йорк найкраще надавався б на відбуття конференції і для розгляду спортової проблематики.

Д-р Олександер Ю. Рудницький

ПОХОДЖЕННЯ НАЗВИ Й СЛОВА „УКРАЇНА"

(4)

Місцеве значення „україни" підтверджено також у виловах, що їх знаходимо в Грінченковому „Словарі":

„Прибудь, прибудь, мій миленький,
З украін далеких"

як також в пісні:

„Ой по горах по долинах,
По широких украінах,
Ой там козак походжає"

Таке значення має „україна" також в пісні:

„Виїжджає та із україни
козак молоденький,
Виїжджаючи ще й шапку
зняв, громаді вклонився,
Просив прощення, може перед
ким звинився".

(Сергій Шелухин: „Україна — назва нашої землі і т. д.", Прага 1936, ст. 122).

Або в похоронному плачу:

„Чи тебе виглядати з поля,
з моря,
Чи з високої могили, чи з
далекої украіни".

(Ф. Колесса, оп. цит. ст. 52)

З наведених прикладів видно, що „україна" — це менший простір землі, з яким зв'язана певна „місцева" хліборобська спільнота. Коли перейдемо до пісень, які оспівують татарське лихоліття, слово „україна" втрачає свій місцевий характер і стає назвою ширшої території, що її населення загрожене тією самою небезпекою, набирає свідомости спільноти, якій припала спільна доля. В пісні XVI століття про набіг татар на Волинь співається:

„Великий світ Україна,
Та нігде прожити,
Витоптала кіньми орда
Маленькії діти".

(С. Шелухин, оп. цит. стор. 129).

Полонена українка в Туреччині каже:

„Пусти мене, турчиноньку,
побачити родиночку,
Ще й рідну Вкраїночку",

або:

„Пошлю зозуленьку на
Вкраїноньку
По свою родиноньку,
Ні батенька із раю, ні родини
з України"

(С. Шелухин, оп. цит. стор. 123). Слово „україна в двох останніх піснях може мати подвійне значення: місцевої „україни" або України, як цілої країни. Тут якнемога краще з'ясований значеневий пересув слова „україна".

Коли український народ одностайне, із зброєю в руках, став на захист своїх прав, „Україна", як оспівана вона в народних думах того часу, вже близько до того, щоб стати оформленою державною організацією. Дума про початок народного зриву під проводом Богдана Хмельницького починається словами:

„Гей у лузі червона калина,
гей, похилилася,
Чогось наша славна Україна,
гей, засмутилася,
А ми тую червону калину,
гей, піднімемо,
А ми ж свою славну Україну,
гей, розвеселимо".

(С. Шелухин, оп. цит. стор. 126). Або:

„Гей не дивуйтесь, добрії
люди,
Що на Вкраїні повстало,
Там під Дашевом, під
Сорокою,
Тисяча ляхів пропало".

Після втрати народного героя Морозенка народ склав пісню - думу:

„Ой Морозе, Морозенку,
ти славний козаче,
За тобою, Морозенку, вся
Вкраїна плаче".

Підсвідоме прагнення українського народу до власної державности було здійснене народним повстанням 1648-го року, і тоді вперше „Україна" була закріплена як назва території й держави українського народу.

Наші міркування про походження й розвиток значення слова „україна" потверджуються також записами, які знаходимо в пам'ятках старшої й новішої української літератури. Найстаршу згадку про „україну" зустрічаємо в Іпатському літописі, де під датою 1187 р. говориться про смерть переяславського князя Володимира Глібовича: „ І плакали по ньому всі переяславці, бо любив дружину й не збирав золота, не щадив майна, але давав дружині, бо був добрим князем і мужнім у боротьбі і виявив себе великою хоробрістю, повний всяких добродійств, по ньому ж україна дуже зажурилася". (Я. Рудницький „Слово й назва „Україна", Вінніпеґ 1951, ст. 45).

Вживаючи слова „україна", літописець очевидно хотів підкреслити, що, побіч дружини й інших членів панівної верстви, яких він назвав „переяславцями", за князем плакала також народна маса, яка творила хліборобське населення переяславської землі й яка болюче мусіла відчувати втрату князя, захисника від нападів половецьких орд, так, як це могло б статися в старовинній „україні" після втрати визначного воїна, члена роду - спільноти.

Деякі інтерпретатори цього місця поставили знак рівняння між переяславцями й усім населенням переяславської землі, а деякі з них (С. Шелухин, М. Андрусяк) пішли навіть так далеко, що вважають „україну" Іпатського літопису за синонім усіх українських земель і всього українського народу. Таку інтерпретацію годі прийняти тому, що

1) „україна", як сукупна назва українських територій, почала появлятися щойно в XVI - XVII сторіччях, коли для цього виникли об'єктивні умовини, при чому ще й в тому часі не втрачала вона свого місцевого значення;

2) у книжному, а також і в народному мововжитку слово „україна" служило на означення чужих, неукраїнських земель („україни" на московських землях північно - руських літописів чи „україни" в Юдеї Пересопницької Євангелії).

(Далі буде)

СВОБОДА SVOBODA

SUBSCRIPTION RATES:

One year	$ 12.00
Six months	6.25
Three months	3.25

Jersey City & Foreign Rates:

One year	$14.00
Six months	7.50
Three months	4.00

For UNA members monthly 65¢.

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	$12.00
На пів року	6.25
На три місяці	3.25

В Джерзі Ситі і закордоном:

На рік	$14.00
На пів року	7.50
На три місяці	4.00

Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

КОЛИ ЖИТТЯ ВИПЕРЕДЖАЄ НАС...

(Чи Капеля Бандуристів знову перед кризою?)

Останнім часом наша Капеля Бандуристів ім. Шевченка мала два платні концерти виключно для американської публіки. Великий успіх цих концертів знову звертає нашу увагу на цілий вузол питань, яких не можна промовчати. Капеля виявила, що вона є безконкуренційна.

Перший з цих концертів відбувся 21 червня в Бермінгтем, Мишиґен, з нагоди річного Четвертого Мистецького Фестивалю. У мистецькій частині Фестивалю виступили тільки дві одиниці, запрошені на концерт, як репрезентаційні. Першим виступав Шнотський Пайп Бенд, що виконав серію марпів, всі в одній ґамі — Г-моль.

Другою виступала Капеля, виконавши десять пісень з „Піснею про Тютюнника" у фіналі. Успіх був надзвичайний. Такі речі як „Закувала та сива зозуля" Ніщинського, Кантата Лисенка, присвячена Шевченкові, й інші, зачарували авдиторію. Ентузіязмові не було стриму. Численні присутні купували платівку „Слово Тараса", хоч їх попереджувано, що крім музики й співу в ній є багато рецитації, — вони хотіли повезти платівку додому, для себе й приятелів, на презент друзям. Студенти славістики брали платівку, як зразок живого українського слова для студій. Народжені в Америці українці признавались до свого українського походження, мило втішені фактом, що Капеля десять років існує й діє на цім континенті. Виступ капелі був вершком досягнення Фестивалю.

Для Капелі Концерт був великою пробою, вона мала вже на черзі виступ перед виключно американською авдиторією, в ліпшій на цілий стейт репрезентаційній залі — на бенкеті в Кобо Гол 29 червня.

У Дітройті існує багато мистецьких одиниць, — з-поміж поляків, словаків, литовців, італійців, шкотів, жидів тощо. Але вибір впав на нашу Капелю. Цей вибір побільшував почуття відповідальности у проводу Капелі. Та іспит був складений виступом у Бірмінгем — Капеля досягла в американської авдиторії того сприймання її співу й музики, що приносить їй славу і честь!

Бенкет відбувся в програмі урочистостей з нагоди Інтернаціонального Фестивалю Свободи, який традиційно відбувається в Дітройті, символізуючи дружбу двох народів — Америки й Канади, і своїм моральним і політичним змістом складається на маніфестацію ідей свободи й дружби між народами, що несе світові вільнолюбна Америка.

Капелю представив на бенкеті спікер, як мистецьку одиницю що заіснувала ще в Україні, від 1923 року, і своєю піснею та музикою високо тримає ідеал свободи своєї батьківщини. Цей морально-ідейний авторитет Капелі і був тим чинником, що визначив її вибір виступити на бенкеті.

Капеля співала чотири пісні. Другого дня появилась у „Фрі Пресс" велика стаття, в якій відзначено, що виступ Капелі був найкращою точкою всього бенкету. Це був успіх і мистецький і політичний! На бенкеті була зібрана виключно репрезентаційна авдиторія, еліта освітнього й культурного світу. Вступ на залю коштував 25 долярів для особи, а спонзорові бенкету, Ґес Консолідейтед Компані, коштувало влаштування його $16,000. Репрезентацію бенкету очолювали такі особи, як Генрі Форд, директори компаній Дженерал Моторс, Крайслер та інших домінуючих підприємств, банків, видавництв, університетів тощо.

Щоб виголосити провідну промову на цьому високому форумі, з Встнаму прилетів д-р Вілліям Б. Волш, що є американським представником у тій країні. „Ми мусимо показати світові, що для нього існують ліпші надії спротиву комунізмові", — сказав у своїй промові д-р Волш.

На подібних виступах ми спостерігаємо характерний факт: Капеля репрезентує не тільки себе, нашу національну пісню й музику, наше українське ім'я, але й американці репрезентують своє ім'я, свої моральні свободолюбні наставлення через виступи Капелі на своїх імпрезах. А це ще і ще раз вказує на те, що Капеля Бандуристів, така поважна сила нашої мистецької й духової репрезентації, мусить існувати, мусить процвітати й діяти, вона незамінна своєю вартістю й своєрідністю. Це наша гордість і слава національна!

Але з радістю за успіхи нашої Капелі приходять і тривожні роздумування за її долю. Ціною великих зусиль Капеля зберегла себе впродовж тяжких десятиліть. Трудноші не покидають її й на цьому континенті, все більше облягають її, все гостріше стає питання — бути, чи не бути нашій Капелі! По тріюмфальній турі до Европи Капеля вийшла з кризи, спричиненої виїздом з Дітройту її диригентів. У цей Шевченківський Рік, з-поміж інших наших імпрезових виявів, Капеля Бандуристів найгідніше виявила себе, віддаючи честь і пошану генієві України, Шевченкові — відбувши туру концертів, видавши платівку „Слово Тараса". Програма Шевченківських концертів Капелі з подивом виявила духовну могутність, ідейну й моральну велич нашого геніяльного національного поета. Ані одна інша мистецька чи культурна формація наша не спромоглася так глибоко збудити наші душі, так глибоко зворушити наші серця, посіяти в наших почуваннях усвідомлення безсмертности великого сина України, так широко охопити нас і поєднати у піднесенні нашої національної гордости — як на це спромоглася Капеля Бандуристів! У цьому її велика заслуга!

Пляни Капелі на найближчий час обіцяють нам великі мистецькі, і політичні успіхи. Але чи не змарнуються вони через тяжкий стан Капелі? Третина провідного складу капелян без праці, складається загроза, що вони виїдуть з Дітройту й назавжди лишать Капелю. Через такі обставини Капеля уже втратить багато співаків і бандуристів, а деякі з них — Ольховий, Тисовський, Рева, — задля прожитку пішли співати до чужих хорів.

Чомусь наша преса, за винятком окремих газет, не доцінює вартости Капелі в нашому житті. І це тоді, коли в в них на очах наводнює своїми витворами - книжками, концертами, платівками — поневолювач нашого народу світ, у якому тільки нам призначено протиставитись йому. Ми ніби навмисно витворюємо порожнечу, якої не терпить природа, і її залюбки виповнює наш ворог. Ми лишаємось ніби заворожені мовчати, інертно споглядати, як „Рашен Корс" розповсюджує переконання, що крім російської культури на тому просторі ніякої іншої культури іншого народу нема.

Пригадаймо міжнародні фестивалі ще з Німеччини, в Ганновері, Мюнхені та інших містах, де Капеля завжди здобувала перше місце. Практика показала, що й тут, в Америці, на подібних імпрезах, Капеля була першою. А Квартет чи Квінтет бандуристів проваджений теперішнім мистецьким керівником і диригентом Капелі П. Потапенком, або його Дівоча Капеля Бандуристок — що завжди мали незрівняний успіх у американської авдиторії! Практика показує й те, що хорам російським з ім'ям Росії не лишається місця там, де приходить з українським іменем наша пісня й бандура. Для Капелі Бандуристів існує необмежене поле діяльности. Її буквально чекають на численних громадських й університетських фестивалях Америки й Канади, вона буквально незамінна там. Але якщо її там немає, то тільки тому, що нікому було про це подбати.

Товариство Приятелів Капелі з своїми клітинами на місцях підтримало Капелю морально й матеріяльно. Тепер просто конечним є, щоб воно допомогло Капелі й адміністративно. Капеля залишена сама на себе. Їй бракує доброго адміністратора - менаджера, з мовою, з умінням робити своє діло. Це трагедія, коли адміністрацію Капелі провадить одна людина, обтяжена працею на фабриці й у Капелі, як співак - бандурист. Це вже обов'язок Товариства дати Капелі адміністратора, який дбатиме за її хліб насущний щоденний і забезпечуватиме їй його, щоб вона стала самовистачальною, перейшла на існування, забезпечене їй концертовою діяльністю. Найти людину, яка спроможна була б проклвсти шлях Капелі до тісї системи авдиторій в Америці й Канаді, де є такі очікувані й бажані концерти нашої Капелі.

Ми досі не виправдали себе у відношенні поцінування Капелі, нам ніби бракує зрозуміння тісї національної вартости й своєрідности мистецтва, яке наша бандура має. Порівняймо, для прикладу, як уміють високо тримати шкоти свою національну гідність через мистецтво їх „пайп мюзік", що далеко не дорівнює своїми можливостями нашій бандурі. І не тільки це мусіло б нас зобов'язувати. Слухаючи платівки підсовєтської продукції, ми бачимо, що там немає такої Капелі Бандуристів, Державна Київська Капеля Бандуристів є багато слабшою музично, і не спроможна виконувати такої складности речей, які виконує наша Капеля — „Вайда" чи Кантата Лисенка, або наспівати таку платівку, як „Слово Тараса".

Конечним є також, щоб Капеля поширила ті мистецькі можливості, які вона має. Це вже є самозрозумілим, що мистецьке керівництво мусіло б подбати, щоб поруч пісні й музики бандури й танок зайняв своє гідне місце у репертуарі Капелі, його люблять і високо цінять і українські й чужинецькі авдиторії. Виступ гарної танцювальної групи на високому рівні багато додав би до успіхів Капелі.

Прикро дуже, що нас завждя випереджує життя. Ми ледве встигаємо за ним. Це головна причина наших труднощів, головна причина й труднощів Капелі. І тепер, коли життя, знов випереджує нас, коли Капелі знову грозить криза, стає конечним розв'язати проблему Капелі, якщо ми розуміємо, що вона мусить існувати й розвиватись. Допомога громадянства, якою вона досі була, не вистачає, коли Капеля, нарешті, повинна стати забезпеченою самовистачальною й гідно виконувати своє призначення.

І. Марчевський

АРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

дробиці окремих розділів, а подавати їх зміст теж ніяково. Оця рецензія не претендує на повну оцінку твору Я. Пастернака, бо в рямцях щоденного часопису не можливо це зробити. Не можливо було б зробити це і одній людині, бо тут кожна ділянка вимагає обговорення окремим спеціялістом у фаховому журналі. Тому обмежуся тільки до кількох важливіших завважень.

В різних місцях, крім загально устійнених вже поглядів, які автор теж приймає, він кидає свої власні думки і їх по своєму обґрунтовує. Наприклад, у справі етногенези слов'ян та українського народу зокрема, питання якої надає цілеспрямованості всій праці, автор дійшов до правильного висновку, що в праісторичних часах „не було одиної невеликої простором прабатьківщини для всіх слов'ян, з якої вони ступнево розійшлися на свої історичні місця" та що за новими дослідженнями „так східні як і західні слов'яни — споконвічні автохтони на своїх історичних землях". В цьому другому твердженні можна би тільки початок автохтонности визначити точніше, а саме переломом III/II тисячоріччя до Христа.

Знамениту трипільську культуру і її пам'ятки описано добре. Своєю незвичайністю та загадковістю вона захопила багатьох своїх і чужих дослідників але й викликала зміну думок щодо свого походження й етнічної приналежности. Виходячи з правильного твердження, що хлібороби дуже рідко коли покидають свою землю, та ще й до того урожайний український чорнозем, автор простежує розвиток трипільської культури, хоча із зміненими матеріяльними виявами, від неоліту по ранню слов'янську добу. Звичайно, деякі речі в цьому ще не вповні устійнені, але кожний дослідник має право на свої власні погляди і без гіпотез в археології не обійтися.

Причину занепаду трипільської культури автор пояснює втратою живлющих сил і мистецького духа, завмиранням і виродженням після 3.000-річного існування. Думка цікава і вповні імовірна, хоча на це могли скластися водночас і другі причини.

Опис культури бронзової доби не викликає ніяких застережень. Найпізніші її пам'ятки автор пов'язує кіммерійцям, погляду якого додержується більшість дослідників. Також до найпізнішої бронзової доби належить т. зв. білогрудівська культура, цікаві пам'ятки якої відкрив проф. П. Курінний.

Цілком вірне твердження автора, що майже тисячорічне існування грецької колонії в південному Причорномор'ї мало велике значення для історії тієї частини України, як теж вірною є характеристика скито - сарматської культури як гібрідної з грецькою. Одначе слід було зазначити, що організоване з грецьких колоній Боспорське царство находилося під протекторатом Риму і саме Рим приєднав Херсонес до Пантікапею та створив Боспорську державу, що охоплювала усю Таврію.

Взагалі пам'ятки грецькі та скитського царства в Таврії описано добре, тільки неясно, проти кого була побудована фортеця Ілурат в ті часи, як уся Таврія заходила до одної Боспорської держави.

Надзвичайно цікава і важлива вказівка на знахідки єгипетських кораликів на західніх землях у зв'язку із знахідками синіх скляних намистин в катакомбових похованнях Донеччини.

В розділі про сармато-римську добу автор, між іншим, відносить черняхівську культуру „полів поховань" III-IV ст. до антів, яких вважає за предків слов'ян. У цьому питанні є й інші погляди. Її уважали теж за готську.

Цілком виключено з історії України готів, а їхню культуру також залучено до антів, мимо того, що вже з ранньої історії добре відомо, про перебування готів в Подніпров'ю, а в Криму, в добі переселень народів, була окрема готська єрархія.

В розділі „Київська Русь" автор вже переходить до історії, хотя й тут в основному додержується пам'яток матеріяльної культури.

Останній розділ „Княжі столичні городи" є ніби додатком до попереднього. Тут автор описує найбільші і найвидатніші в історії України городи княжої доби, на підставі так археологічних як і літописних відомостей. Найбільш важливим тут є опис західньо - українських городів, за які ми найменш знаємо, внаслідок довгих часів польського тут панування.

В останніх розділах праці, автор неминучо вже виходить за рямці власне археології, що він цілком слушно і підкреслює після основної назви праці а дужках: Первісна, давня та середня історія України за археологічними джерелами.

Так само і в попередніх розділах — первісної та давньої історії автор не обмежується лише самим описом археологічних матеріялів, а на цій підставі для кожної доби подає в стислому вигляді висновки про техніку тієї доби, господарство, громадський устрій та ідеологію. Для порівняння користується в різних місцях описом культур суміжних країв.

Я не маю принципових розходжень з автором по основних питаннях, але в окремих, детальних питаннях наші погляди і висновки можуть і не збігатись, та ще в такому великому матеріялі, який охоплює книга. І це залежить зовсім не від того, що хтось з нас може помилятися або чогось не знає, або чогось не доцінює. Це залежить виключно від того, що ще чимало таких питань, особливо з первісної та давньої історії, а почасти і з середньої, ще не досить вивчені, досліджені та виявлені. Тому деякі з тих питань ще і досі спірні, відкриті для фахової дискусії. Вони й вимагають дальших польових дослідів, дальшого вивчення матеріялів, нового опрацьовання й насвітлення давніх проблем і остаточного вирішення тих питань, що являються покищо спірними.

Мимоволі доводиться дивуватись, як автор, знаходячись вже 17 років в еміграції, у відриві від Батьківщини, в самих несприятливих умовах, зміг зібрати та проробити таку величезну силу матеріялу.

Звичайно, величезна праця проф. Я. Пастернака не надається до легкого читання як якийсь роман чи повість. Її треба читати повільно, по окремих темах і розділах та використовувати для довідок.

Але під усяким оглядом ця праця належить до найвидатніших явищ за всі еміграційні часи на фронті української науки. Її варто видати в цілості в англійській або будь-якій другій чужій мові.

Тому вважаємо, що кожен українець, який ще не забув про своє українське походження та про велике минуле свого Краю та свого народу, повинен мати цю велику книгу у себе на полиці. Разом з Історією України М. Грушевського вона творить Біблію українського народу.

ПРАЦЯ КИПИТЬ!

У таборі юначок „Три Шляхи" в Іст Четтемі, Н. Й.

Дня 29-го липня ц. р. почалися дівочі табори на оселі в Іст Четтемі. На горі табір юначок „Три Шляхи" — на долині „І досі сниться". Як вже вказують назви, тематика цьогорічних таборів є пов'язана із культом Тараса Шевченка. Назви гуртків прибрані за поемами Тараса Шевченка, як „Гамалія", „Підкова", „Чорнобриві", „Неофіти" і т. ін.

Слово нашого генія чарує молоденьких юначок і вони з великою цікавістю та захопленням інтерпретують вибрані твори на своїх гуртковних сходинах, які відбуваються одну годину кожного пополудня.

Пластовий день в таборі починається у 7:ій годині пррухом, що відбувається у трьох колах (бо є три курені). Після руханки — миття, одягання та порядкування. У 8:00 год. стрункі лави стоять готові до молитви. Ніколи хіба звуки „Отче Наш-у" не є такі безпосередні і щирі як тут на поляні в проміннях сонця, що присвічує крізь пахуче гілля ялиць. Потім наступає снідання, що його з'їдають усі з великим апетитом. По снідані заняття гуртками або групами — піонерка, картографія, сигналізація і т. п.

У 10:30 мандруємо до басейну. Це наше радісне і найбільш улюблене заняття. Після нього обід і пообідній відпочинок. Пополудневі заняття починаємо гуртковими сходинами, а потім слідує спів. Юначки співають залюбки. По підвечірку у милій прохолоді надходячого вечора, відбуваються спортові гри, що тривають звичайно до вечері. По вечері вогник — найбільша атракція цілого ждня — раз він веселий, часом поважний — раз у великому таборовому колі, то знову у тісному гуртковому крузі.

Гасло першого тижня в нас є „Подивіться на рай тихий, на свою країну". Гасло другого тижня було: „Наша дума, наша пісня не вмре, не загине".

Вполовині табору, наприкінці другого тижня відбудеться „Свято Пластунки", на якому вони покажуть свої спортові і пластові вмілості, а на ватрі спом'януть нашого генія „незлим, тихим словом". Третій тиждень почнеться за гаслом „За честь, за славу, за братерство, за волю України" (з поеми „Гоголеві").

„Три Шляхи" —назва нашого табору — це наші, пластові шляхи — три головні обов'язки — вірність Богові і Україні, допомога другим та пластова карність — що ведуть нас до все кращого само-виховання.

Четвертий тиждень і останній проходитиме під знаком пластових іспитів вмілостей, а його гаслом для усіх таборів буде: Любов до рідної батьківщини та пластове братерство, що їх так гарно висловив Шевченко словами „Свою Україну любіть та згадуйте один одного".

Булава

Собор Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці

Цьогорічний Собор Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці відбувся в днях 7-10 липня 1961 р. в м. Вінніпегу, Ман., Канада, під час величавих урочистостей канадійських українців, зв'язаних з відкриттям пам'ятника Т. Шевченкові в тому місті перед будинком манітобського парляменту. Собор гостила українська євангельська громада, пастором якої є Лука Стандрет, член екзекутиви Комітету Українців Канади. На Собор прибули делегати й гості з Канади й ЗДА.

На предсідника Собору вибрано паст. В. Вінявського з Андрю, Алта, а на секретаря — добр. Е. Матвієцького з Торонта, Онт.

Собор уділив абсолюторію уступившій Управі та висловив їй признання й подяку за успішно переведену працю. До нової Головної Управи увійшли: паст. Іван Р.-Ковалевич з Монтреалю — президент; В. Багрій з Ірвінгтону, Н. Дж., — заступник; екзекутивний секретар — паст. В. Боровський з Дітройт, Миш.; паст. Іван Яцентій з Ошави, Онт., — співсекретар на Канаду й протокольний писар; Іван Петращук з Дітройту — скарбник; паст. В. Вінявський — канадійський скарбник; добр. М. Козан з Торонта і паст. Л. Стандрет з Вінніпегу — члени; Петро Ковальчук з Лівінгстону, Н. Дж., та паст. Лев Бучак з Гамільтону, Онт., — почесні члени.

До Контрольної Комісії увійшли Петро Гончар і Микола Фос з Дітройту, Миш., і М. Савицький з Торонта.

На недільному соборному Богослуженні занесено подячні молитви Богові за те, що Він зробив в нашому народі через кобзаря України — Т. Шевченка та підкреслено потребу продовжувати й дальше змагання за повне здійснення його заповітів в ділянці боротьби за духовне й національне визволення українського народу. На ньому проповідував паст. В. Вінявський, а йому асистували паст. Л. Бучак, І. Ковалевич та паст. Л. Стандрет.

На Соборі обговорено та полагоджено цілу низку справ, зв'язаних з біжучою працею та потребами українського євангельського руху. Між важнішими справами була постанова про те, що Українське Євангельське Об'єднання в Північній Америці перебирає на себе дальше видання „Канадійського Ранку" під зміненою назвою „Євангельський Ранок"; постановлено доручити Головній Управі якнайскорше створити Комісію для опрацьовання та видання Історії Українського Євангельського Руху.

Важніші резолюції Собору займають становище до справ поєднання християнських церков, державної помочі віроісповідним школам, справи релігійного виховання в державних школах, потреби створення Ради Українських Євангельських Церков Північної Америки та справи релігійного та національного виховання української євангельської молоді. Докладніший звіт про Собор та резолюції будуть оголошені пізніше.

Ухвалено вислати привіти Королеві Єлисаветі II та президентові Дж. Ф. Кеннеді, президентові УНР в екзилі — д-р С. Витвицькому, прем'єр-міністрові — Дж. Діфенбейкерові та міністрові праці — М. Старові.

Всі учасники Собору взяли участь в Шевченківських урочистостях.

В. Б.

Шоста педагогічна конференція ОУПК

ОУПК заплянувало 6-ту Педагогічну Конференцію на 26 серпня ц. р. в Торонті. Вона матиме практичний характер, бо порушить питання конверзаційної методи навчання української мови, покаже як навчати українознавчі предмети з допомогою фільмів, вбудує в уже існуючу програму навчання і виховання, видану ОУПК, елементи археології України, заторкне справу унормування українського правопису і поінформує учасників конференції й про те, як учителі й діти повинні користуватися дитячою енциклопедією, що її перша частина з новим шкільним роком буде вже віддана до вжитку шкіл, дітей і батьків.

Тематика актуальна і практичного значення. Доповідачі, яких Об'єднання запросило до участи в конференції, відомі наші науковці, педагоги та працівники з ділянки дитячої літератури, дають запевнення, що рівень конференції буде високий. Конференція буде проходити під гаслом чистоти української мови, яка під час навчання в школах повинна займати чільне місце.

Подаючи до відома членів і громадянства Канади й Америки цю новинку, просимо зарезервувати собі день 26-го серпня (субота) для цілей конференції, щоб можна було спільно призадуматися над питаннями, які заслуговують на належну увагу.

За Головну Управу ОУПК:
Зенон Зелений, голова
Іван Бойчук, секретар

Відзначення Тижня Поневолених Народів в Омага, Небраска

Тиждень Поневолених Народів проголосив у стейті Небраска губернатор Ф. Б. Моррісон спеціяльною проклямацією із 17 липня 1961 р.

Відзначення цього тижня відбулося в місті Омага в суботу 22-го липня 1961 р. Програма складалася із 2-ох частин: Зложення вінка під пам'ятником на честь поляглих у другій світовій війні вояків (год. 12-та в пол.) Масове зібрання в „Омага Плейгавз" — о годині 7-ій ввечері.

Зложення вінка доконано від імені таких народів: Польщі, Мадярщини, Литви, України, Чехо-Словаччини, Лотви, Естонії, Східньої Німеччини, Білорусі, Румунії, Болгарії, Китаю (материка), Вірменії, Азербайджану, Грузії, Північної Кореї, Альбанії, Ідел-Уралу, Тибету, Козакії, Туркестану, Північного В'єтнаму і інших.

Вечірнє зібрання в театральній залі було імпонуюче. Заля, що вміщає понад 2.000 осіб, була майже виповнена.

Найцікавішою точкою офіційної частини зібрання була промова адвоката із Омаги, кол. сотника американської армії — А. К. Волша, а свідчить вона про високий патріотизм автора та про його високе ідейне наставлення. Промовець виказав, що любить не тільки свою країну, але й усіх людей і всі народи в світі. Здає він собі досконало справу з того, що таке комунізм і піддає властиві методи боротьби із комуністами. Опираються вони на засаді „Бити ворога його власною зброєю".

В неофіційній частині зібрання — співи й танці декількох етнічних груп. Виступ чехів: Два народні танки, одна народна пісня і добре відіграна на піяні та й відспівана „Полька" із опери „Продана наречена" Сметани.

Поляки (дівчата) гарно виконали „Краков'яка" і „Польку - мазурку", але до співання сильного свого мелодійного побутового гимну „З димем пожаруф" треба було взяти таки доброго співака.

Лотиські танці й хороводи і строї молодої групи танцюристів викликали мили враження.

Дуже гарно представилася українська група: Три танці, виконані молодими людьми, заімпонували (Запорожець, Коломийка і Чумак).

На милий голос п. Ткачишина звернули увагу чужинці. „Ой вербо, вербо" — дуже добре відспівана, пригадала мені таки нашу чарівну вербу, поливану потом і кров'ю. „Як почуєш вночі" — в англійській мові, не дає почуття любовної розлуки. Гимн „Владико неба і землі" захопив сусіда мого американця, який відразу відчув молитовний настрій мелодії, а в мене гимн цей викликав сльозинку не то жалю, не то радости чи теж може молитовного благання про зміну на краще.

Литовський хор, керований вмілою рукою композитора Б. Йонушаса, заімпонував і полонив присутніх. Добрі переклади пісень дали нам змогу зрозуміти їх зміст. Цікавіші з них: „Пробудися світе", „Литовцями ми народились" і „Моя Батьківщина".

Цілість приготовив Комітет „Тижня Поневолених Народів" під керівництвом лотиша Б. К. Сульскіса. Від українців працював у комітеті М. Воробець із Омаги. Пісні для української групи приготовила п-і Акулова. Заповідав, дуже вміло, Джов Мартін.

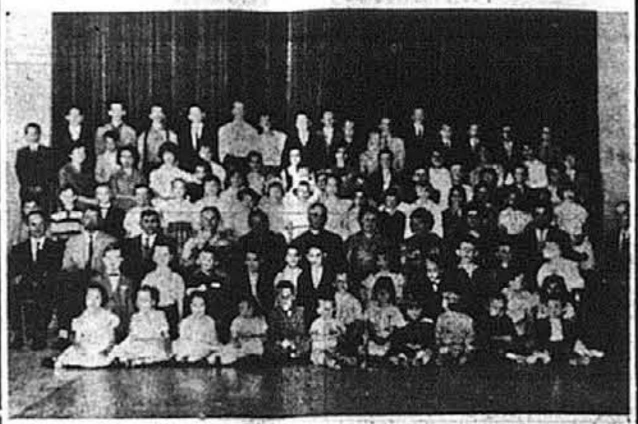
Були привіти від сенаторів, конґресменів, членів міської Ради, а мейор міста Омаги п. Джім Дворак сам прочитав свою проклямацію „Тижня Поневолених Народів".

Цілість, добре зорганізована, залишить незатерте враження, при чому важне ще й те, що справа визволення поневолених народів стається дійсно дорогою вже живою справою і вірю, що вона наводить комуністам немало страху. Це ж їхня „Архілева п'ята"! Місцева англомовна преса, радіо і телевізійні стації поставилися прихильно до всіх церемоній, пов'язаних із Тижнем Поневолених Народів.

Одначе — моє прохання до українців в Омазі п. докторові полякові треба конче звернути увагу, що при спільних виступах не можна говорити про речі, що викликають немилі спомини.

Я. Козловський

Суботня Школа в Міннеаполісі, Мінн.

Закінчення шкільного року в Суботній Школі при церкві св. Константина в Міннеаполісі, Мінн.

Закінчення шкільного року 1960/61 при школі св. Константина відбулося 3-го червня. Після св. Літургії зібралися учні, родичі та гості в просторій залі. Голова Шкільного Комітету П. І. Артим у вступній промові подякував за цілорічну працю Впр. деканові і парохові о. П. Леськів, о. Л. Дорошові, рівнож учительському зборові: Марії Білецькій, Олені Карпяк - Бенцаль, Богданові Гуцал, Петрові Віценто, Славомирові Луцеву, та Марусі Свіціцький; інж. Карпякові за ведення хору молоді та інж. Р. Смулкові за курс української мови для старших.

Опісля по гарно віддеклямованім вірші уч. Мирославом Вовчак прийшов до слова Впр. о. декан П. Леськів. Зложив подяку на руки голови І. Артима цілому Батьківському Комітетові за солідну і щиру працю та заповів, що при кінці червня приїдуть дві Сестри МБНЗ, яткі будуть проводити вакаційний курс для шкільних дітей, які нікуди не виїздять на вакації.

Опісля відбулися пописи шкільних дітей, почавши від найменших до найстарших. Садок виступив з двома деклямаціями і гарними вправами хоруговками. Перша кляса дала дві деклямації і одну збірну. Кляси: Друга, третя і доповняюча пописувалися поодинокими і збірними деклямаціями. Перший раз виступали учні англомовної кляси зі збірною деклямацією, в якій змалювали життя наших братів за залізною заслоною. Видно було, що учитель кляси П. Віценто вложив багато праці. Хор молоді виконав гарно пісню „Реве та стогне Дніпр широкий". Від учителів сказає слово Сл. Луців, в якім звернувся з проханням до родичів, щоб під час вакацій знайшли щодня пів години часу на читання української книжки з дітьми, а головно, щоб обов'язково говорили з дітьми по українськи. о. Л. Дорош дав короткий звіт із стану школи, в якій було записаних 98 дітей, — а 96 було клясифікованих. Збірний хор цілої школи в супроводі фортепіяну відспівав „Заповіт" і гимном „Ще не вмерла" закінчено пописи шкільних дітей. — Опісля слідували роздача свідоцтв, збірна фотографія і перекуска для дітей.

Н. Н.

Літературний Конкурс на повість про Слугу Божого Митрополита Андрея Шептицького

Головна Управа Асоціяції Української Католицької Преси, за відомом і згодою постулятора Беатифікаційного Процесу, о. д-ра М. Гринчишина, ЧНІ, проголошує літературний конкурс на повість про життя і діяльність Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, на таких умовах:

1. Повість обіймає цілість або одну із ділянок життя і діяльности Митрополита.

2. Твір повинен бути побудований за правилами конструкції біографічних повістей і в своїй основі й цілості згідний із засадами Христової моралі і християнського світогляду.

3. Розмір твору: 15—20 аркушів друку (найбільше 320 сторінок).

4. Реченець надсилання рукописів до 31-го гурдня 1963, на адресу:

Dr. Gregory Luznytsky,
1427 W. Cayuga St.
Philadelphia 40, Pa.
U. S. A.

5: Надіслані твори мають бути підписані гаслом, а до манускрипту треба долучити запечатану коверту з правдивим прізвищем автора чи авторки й докладну адресу.

6. Рукопис у двох примірниках можна писати рукою, але чітко, з інтерлініями й тільки на одній сторінці, хоч радше писати машинкою.

7. Право друку залишається за автором.

8. Нагороди: перша 600 долярів, друга 400 долярів.

9. Склад жюрі: о. проф. Н. Кушнірик — представник постулятора, проф. В. Радзикевич — голова, д-р Г. Лужницький — секретар, д-р В. Лев і д-р П. Ісаїв — члени.

10. Нагороджені рукописи (один примірник) залишаються власністю Асоціяції Української Католицької Преси, а ненагороджені, на бажання авторів, можуть бути їм повернені.

Д-р Лев В. Мидловський, голова;
Микола Вайда, секретар.

Филаделфія, 22 липня 1961.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори:

СУБОТА, 12-го СЕРПНЯ 1961:

ФИЛАДЕЛФІЯ Па. — Звичайні Місячні Збори Т-ва „Мир", Відд. 324, в год. 7:00 веч. — Члени, які ще не зложили пожертви на пам'ятник Т. Шевченка у Вашинґтоні, повинні це зробити при вирівнюванні членських вкладок до УНС. — І. Струк, секр.

ШИКАГО, Ілл. — Збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 220, в парохіяльній залі, при 4950 Савт Полайна вул., в год. 7:30 веч. — Збори ці є дуже важливі з огляду на резиґнацію предсідника і рек. секретаря. — Г Гарасим, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Володимира, Відд. 130, в год. 8:00 веч., в приміщенні Українських Католицьких Ветеранів ,при 33 Іст 7-ма вул. — І. Малець, секр.

НЕДІЛЯ, 13-го СЕРПНЯ 1961:

НЮАРК, Н. Дж. — Побір членських вкладок Б-ва св. Івана Хрестителя, Відд. 76, в Українській Централі, при 180 Вілім вул. Членські вкладки можна вплачувати також в будинку церкви, при Айві вулиці. — Управа.

КЛІВЛЕНД, Огайо — Місячні Збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 102, зараз по співаній Службі Божій, в церковній залі, при 2280 W. 7th. — М. Бобечко, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Збори Т-ва „Єдність", Відд. 163, в домі Горожан при 847 North Franklin St., в год. 12:00 впол. Просимо прибути і відібрати свої чеки-дивіденду. — С. Филик, фін. секр.

СЕРЕДА, 16-го СЕРПНЯ 1961:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Клюб Поступовий", Відд. 70, в год. 7:00 веч., в УНДомі, при 96 Fleet St. — П. Костик, секр.

НЕДІЛЯ 20-го СЕРПНЯ 1961 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори С-тва Пресв. Богородиці, Відд. 112, по 2-ій і 3-ій Службах Божих в церковній залі св. Петра і Павла. — А. Шмуцок, секр.

РОЗШУКИ

ХМІЛЬ Іван, син Теодора, зі села Пугачів, повіт Любачів, пошукує своїх кревних:
МИКОЛУ, ОЛЕКСУ, ІВАНА, ДМИТРА, МИХАЙЛА, АНДРІЯ І СТЕФАНА ХМІЛЬ,
всі народжені в с. Брусно Старе, пов. Любачів і мають перебувати в Америці. Писати на адресу:
CHMIEL Jan
Polska, wojewodztwo Rzeszow, powiat Lubaczow, wies Puhacze, poczta Horyniec

Відійшли від нас
Члени Українського Народного Союзу:

БЕЛЕЙ Василь, народж. 1886 року в Руді, пов. Рогатин, член 217 Відд. в Рочестері, Н. Й., помер 24-го липня 1961 року.

ВОВК Дмитро, народж. 1902 р. в Узині, пов. Станиславів, член 224 Відд. у Сейлем, Масс., помер 24-го липня 1961 року.

ДОНЕЛЛІ Тома Ф., народж. 1902 р. в Мінуці, Па., член 193 Відд. у Тейлор, Па., помер 29-го липня 1961 року.

ЗЕПУХ Микола, народж. 1905 р. в Кудрявцях, пов. Камінка Струмілова, член 437 Відд. в Рочестері, Н. Й., помер 28-го липня 1961 року.

КОНІКЕВИЧ Микола, народж. 1888 р. у Севасовій, Зах. Україна, член 104 Відд. в Перт Амбою, Н. Дж., помер 27-го липня 1961 року.

МОНЮК Григорій народж. 1882 року у Тисьмениці, пов. Товмач, член 59 Відд. у Бриджпорті, Конн., помер 2-го серпня 1961 року.

ПІСТУН Михайло, народж. 1896 року в Ославиці, пов. Сянік, член 239 Відд. у Филаделфії, Па., помер у липні 1961 року.

САДОВСЬКИЙ Роман, народж. 1889 р. у Застінку, пов. Вильно, член 98 Відд. у Шенандоґ, Па., помер 29-го липня 1961 року.

СКОЛОДЗЬ Марія, нар. 1896 р. у Розвадові, пов. Жидачів, членка 310 Відд. у Брукліні, Н. Й., померла 12-го липня 1961 року.

ТРЕШНЬОВСЬКИЙ Михайло, народж. 1893 р. в Росохах, пов. Старий Самбір, член 230 Відд. у Янгставні, Огайо, помер 23-го липня 1961 року.

ЯВОРСЬКИЙ Франко, народж. 1888 р. в Лосинці, пов. Турка, член 142 Відд. в Елизабеті, Н. Дж., помер у липні 1961 року.

ЯКИМІВ Катерина, нар. 1889 р. в Довгім, п. Дрогобич, членка 179 Відд. у Ст. Люїс, Миз., померла у липні 1961 року.

ВІЧНА ІМ ПАМ'ЯТЬ!

ПОТРЕБУЄТЕ дешевої позики? Якщо Ви є членом Українського Народного Союзу дістанете позику на свою грамоту й то на 4% річно!

З 25-літнього ювілею на українську пресу

Ошава, Онт., Канада. — 3-го червня в домі п-ва Д. і Е. Джалапинів зібралися приятелі п-ва Василя і Еви Дубневичів, щоб зробити їм несподіванку і відзначити їх 25-літній Ювілей подружого життя.

При вході до хати, куди їх привели п-во О. і Д. Юрійчук, привітали їх хлібом і сіллю їхні куми п-во Ілько і Стефанія оставські з Торонта, а молоді дівчата Розмарі Самборська і Марія Олексюк припняли їм гарні букети.

Господар цього прийняття, п. М. Стороженко розказав присутнім про те, які причини були, що п-во Дубневичі мусіли лишати свої сторони і шукати кращої долі в чужому краю, де доля судила їм Канаду.

Після вечері, численні приятелі п-ва Дубневичів склали їм свої побажання, а дарунок від усіх присутніх зложили пані Марія Дирів і Ева Джалапин. Відспівавши Ювілятам Многоліття, гості весело забавлялися.

Свято розпочав і закінчив молитвою парох укр. греко-католицької парафії о. І. Перейма. З тої нагоди, на заклик п. М. Хомина, гості зложили свої пожертви на українську пресу. Збірка, якою зайнялися пані М. Дирів і п. О. Юрійчук, принесла $21, в тому п-во Дубневичі зложили $10, з чого на „Свободу" призначено $15.

П-ву Дубневичам бажаємо всього найкращого в їхньому дальшому житті, а всім жертводавцям щиро дякуємо.

П-во Василь і Ева (з дому Гук) Дубневич, походять із м. Потелич, пов. Рава Руська, і не мають тут в Ошаві нікого з родини ані земляків. Проситься їх знайомих з м. Потелич зголоситися на таку адресу: 77 Фернгілл Блвд., Онт., Канада.

Н. Х.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ коштує так мало! Брак забезпечення коштує так багато! Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі!

„Рідна Школа" в Рочестері, Н. Й.

Вже два роки існує „Рідна Школа" в Рочестері, а досі ще не було про неї ніякої згадки в часописах, за виїмком короткої згадки в некролозі бл. п. Івана Маркуса. — Тому вважаю, що не від речі буде подати до відома дещо про ту школу.

Її предтечею був курс Українознавства, ведений при „Самопомочі" 5 чи 6 літ тому. Викладали на тім курсі панове д-р К. Годованець і Ом. Омеціньский.

Але аж тоді, коли українці Рочестеру, прихильники старого календаря, набули для себе церкву з кількома вигідними залями, а парох тої церкви о. Городецький радо згодився на приміщення в тих убікаціях кляс „Рідної Школи", почалася безперервна наука в тій школі, яка триває вже 2 роки.

Управителем школи від її початку був проф. О. Омеціньский. Коли він був змушений з приводу тяжкої недуги залишити провід школи, обняв ті функції П. Іван Маркус. — Але несподівана смерть того ж у дні 16 січня ц. р. спричинила передачу управи в руки досвідченого педагого, б. гімн. директора в краю — д-ра К. Годованця, який веде її досі. У школі є 7 кляс у 8-х відділах. Число учнів у шкроці 1960/61 виносило 214. Наука відбувалась кожної суботи рано і по пол.; 5 відділів рано, а 3 по пол. Учителями були: пані А. Буцерка, Ст. Вашукова, С. Годованцева і О. Д. Плахотна і панове: О. Бойко, д-р Годованець, Д. Квасниця і Ю. Юрків. — Релігії навчав о. Городецький, парох церкви Богоявлення.

В січні б. р. відвідав школу Преосв. Кир Сенишин і відбув з учительським збором 2-годинну конференцію на тему навчання українознавства.

Кружок Рідної Школи оплачує учителів та удержує школу. За науку дітей платять батьки по 3 дол. місячно.

17 червня влаштували діти тої школи під проводом своїх учителів Шевченківське Свято в залі при церкві св. Йосафата. Дуже гарні декорації змалював П. Загачевський.

Програму концерту виконали діти добре. Особливо гарно вийшла деклямація п. Христі Ващук „До Основяненка" і фортепіянове сольо Б. Приймака „Закувала та сива зозуля".

Вдалися сценки із „Тарасовою гостиною". Мати була дуже добра. Не хотілося вірити, що це 14 чи 15-літня дівчина.

Шкільний рік закінчився в суботу 24-го червня. По Службі Божій, яку відправив о. Городецький, удалися учні до своїх кляс, де роздано їм свідоцтва — а по роздачі свідоцтв влаштовано заходом Батьківського Комітету сніданок для всіх дітей.

Петро З.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

ТАРЗАН, ч. 4693. Несподіванка.

Тарзан наважився на виклик вкритим шерстю мамутові. Він сміливо зблизився до нього, наслідуючи виклик болґані, ґорили...

І вдарив великим дрючком потвору по передніх ногах!

Але настала неочікувана насильна реакція, бо потвора швидко обкрутила свій хобот довкола Тарзанового стану!